

2003 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

MEHMET GÜNSÜR İÇERİYE BAKAN KİM?

BÜTÜN HİKÂYELERİ

ÖYKÜ

Mehmet Günsür
İÇERİYE BAKAN
KİM?

BÜTÜN HİKÂYELERİ

2003 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

Can Yayınları: 1590
Türk Edebiyatı: 457

© Mehmet Günsür, 2006
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2006

1. basım: Aralık 2006

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzelti: Nurten Sönmezcan

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 975-07-0690-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Mehmet Günsür
İÇERİYE BAKAN
KİM?

BÜTÜN HİKÂYELERİ

2003 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	9
------------	---

CAÏQUE

Kuyu	17
Karşılaşma.....	22
Caïque	27
“Harika Çocuk”lar.....	38
Muazzez öldükten sonra?	44
Stinea’da, bir resmin içinde kaybolup giderken.....	49
Vixit	53
Nasıl dinlenilir?	59
Coğrafya.....	63

İÇERİYE BAKAN KİM?

Hırça mapası	73
İçeriye bakan kim?	84
Valetta, limanda kayıklar.....	100
Alamatra yapılırken.....	108

LACİVERT KAYIKTA BALIK TUTAN RESSAMLAR

Dört rüzgârlı gün.....	115
“Kendi olma yorgunluğu”nda bir romans başlangıcı ...	124
Lacivert kayıkta balık tutan ressamlar	134

KIŞ VE ÖFKE (Sonrakiler)

“Annemin hatıralavında ben neden yokum?”	147
Kış ve öfke.....	152

MEHMET GÜNSÜR İÇİN

Mehmet Günsür aramızdan ayrıldı / <i>Doğan Hızlan</i>	171
İçeriye bakan o idi / <i>Füsun Akatlı</i>	173
Kardeşim, Günsür / <i>Haydar Ergülen</i>	176
Yazarımı bulan ödül / <i>Ferit Edgü</i>	179
Mehmet Günsür’e ağıt / <i>Hilmi Yavuz</i>	184

ÖNSÖZ

Seyhan Erözçelik

Günsür ya da Memo.

Biz öyle bildik. Ona son "söz" yazmak, bana düştü. İstemezdim.

Hiç!

Hikâyelerine baktığınızda, duru bir suyun aktığını göreceksiniz.

Diğer yandan, damarda akan kan.

Fışırdayarak akan kan. Deli kan.

Boğaz çocuğu. Alttan ve üstten ters akan su.

Sonsözünü yazmak istemezdim.

Sonsözünü yazmak istemezdim.

Bana düştü.

Hikâyelerdeki arkadaşlarımızı hatırlıyorum. Özlüyorum.

Hatırlamaya çalışıyorum.

Hikâyeleri birbirine vurduğunuzda, her şeyin, nasıl birbirini tetiklediğini göreceksiniz.

Bu son "söz"de, her şeyin olması gerekmiyor.

Hatırlamaya çalışayım.

Bir Hatırlatma Çalışması

Ali Rıza Bodrum, Gümüşlük'teki iyi lokantacılarından biri.

Stephan Daedelus James Joyce'un belki de en önemli karakteri. (Bkz. "Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi")

Salih Mehmet Günsür'ün Kaleköy'deki eski dostlarından. Lokantacılık yaptı. (Belki hâlâ yapıyor.)

Yeni Güneş Bebek'te eski bir Laz lokantası. Sahipleri gerçek Lazca konuşurlardı.

o aynı uzak çocuğu Hür Yumer. Hikâyeci ve çevirmen. İntihar etti.

Odasını karıştırıyorum Nedim Günsür. Ressam. Mehmet Günsür'ün babası. (Bu hikâyedeki alıntılar, Mehmet Günsür'ün babası Nedim Günsür'ün evrâk-ı metrukesindedir.)

Neşet verem oldu. Neşet Günal. Ressam. Nedim Günsür'ün yakın dostlarından.

Fikret'in kartı geldi, Ressam, gazeteci, yazar, fotoğrafçı Fikret Otyam. Nedim Günsür'ün yakın dostlarından.

kart yollamış Avni Avni Arbaş. Ressam. Nedim Günsür'ün yakın dostlarından.

İktidar Kitabı PowerBook. Macintosh markalı bilgisayar.

Büyük Cadde Cadde-i Kebir. Yani, İstiklâl Caddesi.

34KV/P 22 plakalı motorsikletle Kuzey Afrika'yı dolaşan arkadaşım Heykeltıraş Hasan Safkan. Vitray da yaptı. Motorsiklet kullanmayı, geceleri, Ortaköy'de, Ortaköy Ortaköy'ken, gizli gizli öğrendi. Bütün Avrupa'yı geçerek Kuzey Afrika'dan geri döndü. Güzel bir defterle. Evinde yalnız öldü. Kalp krizi.

Şu içtiğin sigara var ya, Lucky Strike. Tezgâhlar da var.

Aynen nur Işığın gözü. Mehmet'le birlikte uydurduğumuz bir ot adı.

"Kıyıda ki rüzgâr raptoldu bana . . ." diye başlayan şiir, Serdar Koçak'ın.

Orhan, diye soruyor Nedim, küreğini sessizce

birakıp: "Sen öleli kaç ay oldu?" Orhan, Orhan Peker. Nedim, Nedim Günsür.

Saudade Portekizce. Başka dillere çevrilemeyeceğini söylüyor Portekizliler. Belki yeis.

Büyükdere'den pek çıkmıyorum, getiriverir Yavuz. Yavuz, Yavuz Tanyeli. Ressam. Orhan Peker'in yeğeni. Müzisyen ve şair Can Tanyeli'nin babası.

Hep karıştırıyorum, ezberleyemedim Halim'in bu şiirini yahu! Halim Şefik Güzelson. Pek bilinmeyen şair. Rahmetli.

Annemin hatıvalavında ben neden yokum? Anne, Mina Urgan. Soran Mustafa Irgat. İki de yok.

Kilise'nin bahçesine bakan yerde, Hacı Baba Restaurant.

babamı çok hatırlattığım için mi Cahit Irgat. Cahide Sonku'nun arkadaşı. İki de yok.

Kâzım'la karşılaştım. Kâzım Hûn. Film yapımcısı. İntihar etti.

Nilgün, Deniz ve Hür, hoş bir sohbete dalmıştılar. Nilgün, Nilgün Marmara. Yirmi dokuzunda intihar etti. Deniz, Deniz Bilgin. Ressam. Defter dergisinin kapaklarını yaptı. Kırk üçünde intihar etti. Hür Yümer. Hikâyeci, çevirmen. İntihar etti.

Hasan motorsikletiyle geldi, motor burada sessiz çalışıyordu. Bkz. 34KV/P 22 plakalı motorsikletle Kuzey Afrika'yı dolaşan arkadaşım

Gencecik Deniz, Yusuf ile Hüseyin, Adnan Amca, Erdal, Talat ağbi, her zamanki gibi siyaset konuşuyorlardı. Deniz, Deniz Gezmiş. Yusuf, Yusuf Aslan. Hüseyin, Hüseyin İnan. Adnan Amca, Adnan Menderes. Asıldılar. (Erdal Eren, 12 Eylül darbesinde gençken asıldı. On yedinci yaşı büyütüldü, on sekiz oldu asıldı.) Talat Aydemir. Karşı darbe düzenledi, başaramadı ve asıldı. Hiçbiri yok.

Ateş onları dinliyordu ve sigara içiyordu. Ateş Aydemir. Kalp kriziyle ayrıldı. Sanat yönetmeni. Rek-

lam sektöründe bilgisayarı ilk öğrenenlerden. Talat Aydemir'in yeğeni. Yok.

İzzet ne zaman gelir acaba? İzzet Yasar. Reşit İmrahor isimli var olmayan şairin yaratıcılarından biri. Şair. Çevirmen.

yani Cadde'nin İstiklal Caddesi. Var. Görülüyor.

Memo. Ayrıldı. Yok.

Bu kadarı yeter herhalde.

Seyhan Erözçelik

Yazgüli'ne

CAÏQUE

Kuyu

Sular, kıyıda cam yeşili, buğulu, açıklarda, adaların oralarda madensi koyu lacivert ve kıpırtılı.

“Dalgalara bak,” diyor Haluk. “Hacıdakis Ege’si...”

Rüzgâr güneydoğudan esiyor, hava çok berrak. En uzak adaların bile seçildiği bir sabah. Art arda boz, aydınlık kaya kütleleri; dağınık yeşillikler –belki zeytin ağaçları–. Sular, rüzgârın önünde karaya doğru akıyor. Bir bira daha istedim ve gazeteleri sordum.

“Bu saate kadar gelmedi, artık gelmez,” dedi lokantacı. Haluk bir Yenice yaktı. Bir tane de bana verdi.

“Yıldırım İstanbul, ne kadarda bağlanır?”

Geleli iki gün olmuştu. “Çok sürmez,” dedim. Telefonun durduğu merdiven altına geçti. Lavabo, çay ocağı, boş yoğurt kapları, gazlı buzdolabı, bisküvi tenekeleleri ve bir çuval patates. Dört gün önce yavrulayan gri-beyaz alacalı kedi de, altı yavrusuyla burada yaşıyordu. Manyetonun kolunu çevirdi. Zil sesini duydum. Bisiklet zili gibi.

“Bu yaz hep rüzgâr esti.”

“Ben böylesini ilk defa görüyorum,” dedi lokantacı.

“Ali Rıza ya, bu saatte rakı içilir mi?”

“Bira da içilmez,” diye cevap verdi.

Bir korna sesi duyuldu. –Tekereklerin sıçrattığı

çakılların şakırtıları.

Otomobilin arka koltuğunda ekmekler, toprak rengi bir battaniyeye sarılmıştı. Lokantacı yirmi ekmek aldı. Şoför balık sordu. Iskaroz varmış. İki kilo kadar satın aldı. Dört balık.

“Pullarını iyice kazıyıp buğulama yap,” dedi lokantacı.

“Balığın pulları zırh gibi,” dedim.

“Kazımadan önce küle bularsan kolay çıkar,” dedi.

Iskarozların papağan gagasına benzeyen kemikli, sert ağızları vardı. İnce, keskin dişlerini göstererek gülümser gibiydiler. Kızıl kahverengi, sağlam yapılı, kayalık sularda yaşayan balıklar. Çocukken gördüğüm bir renkli filmi hatırladım. Güneyde, tropik bölgelerde dinamitle avlanan Yerliler vardı filmde. Patlamaların ardından suyun yüzü bu ıskarozlara benzeyen papağan gagalı ve çok renkli balıklarla doluyordu. Balıkların şiş karınlarından ve küçük, kemikli ağızlarından iğrenip biraz da ürkmüştüm.

“Buralarda dinamitle balık avlanmıyor, değil mi?”

“Yok ağbi yasak,” dedi lokantacı, “sana ne?” der gibi...

Onbaşı karakol için beş ekmek aldı. Ekmekçinin otomobili toz kaldırarak gitti. Saat on bire geliyordu.

“Öğleye ne yaptın?”

“Karnıyarık, pilav.”

“İyi, yeriz... Bir de büyük salata yaparsın.”

“Domates bitti.”

“Sen ayarlıyorsun.”

“Ayarlıyoruz,” dedi ve altın dişleriyle güldü. “Biraları tazeliyorum.”

Haluk’un sesini duydum.

“Benim! Benim, duyuyor musun?” diye bağıyordu.

Kıyıda, iskelenin altında iki kedi ve çok tüylü bir köpek –geçen yıl Fransızların bıraktığı köpek– iri bir

balık kuyruğunun başında hırslıyorlardı. İsa, elinde parekete sepetiyle sandalından iskeleye atladı. Selamlaştık. Güneş masayı tümüyle ele geçirmişti. Sandalyemi geri çektim. İriyarı bir gulet, küçük adanın ardından yalpalayarak çıkıp koya girdi. Yelken açmamıştı. Taş iskelenin önüne doğru geldi, demirledi. Kedilerden tekir olanı, balık kuyruğunu kaptı. Öbürü, ağır ağır güneşe çıktı. Tozun içine uzanıp yalanmaya haşladı. Haluk geldi, oturdu.

“Gölgeye çeksene sandalyeni,” dedim.

“Böyle iyi,” dedi. “Telefon, İstanbul, ameliyat, falan işte.” Durgundu, ellerine bakıyordu.

“Şu karşıdaki denize uzanan dağ gibi. Bu vakitte, bu ışıpta, boz bitkiler. Rüzgâr, renksiz, parlak taş ve toprak... kütlesi. Böyle bir yamaç boyamayı hiç düşündün mü? Manzara demek uygun değil... Arazi resmi belki.”

“Van Gogh?” dedim.

“Hayır. Nesnel ve soğukkanlı. Corot belki. Bilemiyorum. Yalnızca resmetmek değil... Bunun yazısı da yazılabilir.”

Birasından birkaç yudum içti. Gözlüklerini çıkardı. Bıyıklarıyla oynadı.

“Yapılacak bir şeyler hep var,” dedim.

Bana bakmadan konuşuyordu.

“Ama ben mecbur bırakılmayı sevmiyorum.”

“Ben de,” dedim.

Taş iskeleden bize doğru birkaç kişi geliyordu. Guletten inenler. Üç adam, iki kadın. Adamlardan biri, eski Türk filmlerindeki kaptan şapkalarından giymişti.

“Karşıdaki adanın adı var mı?” diye sordu kadın.

“O adada tavşanlar var,” dedi kaptan şapkalı adam.

Balıkları görmek istediler.

“Rakı mı içiyorsunuz?” diye sordu Ali Rıza, lokantacı.

İskelenin yanına oturmaya karar verdiler. Garson tepsiye dizdiği balıkları göstermeye gitti.

“Ben bu akşam dönmek istiyorum,” dedi Haluk.

* * *

İlgın ağacının altındaki sıradan kalkıp eve girdim. Günbatımı kapıdan odaya doluyordu. Duru, portakal rengi bir aydınlık.

“Dolma için nane lazım,” dedi Emel. Kitap okuyordu.

“Stephan Daedalus ne âlemde?”

“Cehennemi öğrendi.”

Mutfaktan ve evlerin arkasındaki avludan geçip bahçeye çıktım. Haluk şu aralar Milas’a varmıştı herhalde. Havada ılık ahır kokusu ve bana sanki renkliymiş ve koyu yeşilmiş gibi gelen bir buğu var. Yalağın başında yüzüme su çarptım. Tepelerden denize doğru bir yel esti.

Ellerimle yüzümü kurulayıp ağaçlara doğru yürüdüm. Bahçe yeni sulanmıştı. Nemli ve serin. Güneş alan dallardaki meyvelerden bazıları sararmış. Birkaç mandalina koparıp gömleğimin ceplerine koydum.

Nane, içerde, nar ağacının altındaydı. Uzaklarda bir kadın “i”yi uzatarak iki kez “Hüseyin” diye bağırdı. Bir çocuk, anlayamadığım kısa, tiz bir cevap verdi. Nar ağacının çevresindeki açıklığa geldim. Naneleri topladım. Yeşil, serin, acı acı koktular. Köklerdeki toprağı temizledim. Bir gece kuşu öttü. Sık ve alçak mandalina ağaçlarının arasından bahçenin daha da içine, kuyuya doğru yürüdüm.

Geniş ağızlı, taştan örülmüş, fazla derin olmayan bir bostan kuyusu. Bu bahçede yürürken, suyun çok yakında, birkaç metrede olduğu hep hissedilir. Özellikle akşamları.

Vardığımda, evlerin sahibi Kadir Yerleşti, su moto-

runun yanına bağdaş kurmuş, kuyuya bakarak sigara içiyordu.

“Balıklara ekmek atıyorum,” dedi.

Elindeki ekmekten küçük lokmalar koparıp kuyuya atıyordu.

“Hepsini şu kocaman yutuyor, bak.. bak!” dedi.

Loş kuyudan yosun ve durmuş su kokusu geliyordu. Ekmek parçalarını yutmak için itişen kefaller döndükçe, beyaz karınları parlıyordu. Su şıprıtısı kesildi. “Ekmek bitti,” dedi ev sahibi.

Bulutlar, üzerimizden ağır ağır batıya, denize doğru akıyordu. Günbatımının pembe ve eflatunlarıyla gölgelenmiş, büyük, gri sonbahar bulutları.

“Su azalmış,” dedim.

“Yahu Mehmet, bu balıklar geceleri nasıl uyur,” diye sordu, “...dibe mi çöküyorlar yani?”

“Hayır, suyun içinde öyle hareketsiz duruyorlardır herhalde. Belki de hiç uyumuyorlardır.” Gözlerini kapayıp kapamadıklarını sordu. Bilmediğimi söyledim. “Üşüdüm,” dedi. Kalktı, yürüdü. Bahçenin loşluğunda kayboldu.

Gece kuşu yine öttü. Tepelerin ardında ay aydınlığı başlamıştı. Sigara yaktım. Kuyunun dibinde çakıllar yanıp sönüyordu. Balıklar belki de uyumuştular. Gece başladı. Kalktım, eve yürüdüm. Nanelerin kokusunu, sırtımı ürperten rüzgârı hissediyordum. Balıkların uyrken gözlerini kapayıp kapamadıkları aklıma takıldı.

2003 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

MEHMET GÜNSÜR

İÇERİYE BAKAN KİM?

ÖYKÜ

Ressam bir yazarın kaleminden çıkabilirdi ancak bu satırlar. Yazı ile resmin birbirini çağrıştırdığı, ya da iki alan açısından aynı anda bir bakış. Öykülerinde kullandığı renkler, yazın tasvir gücünü artırıyor.

DOĞAN HIZLAN

Belki onun öykülerindeki dünyaya pek yabancı olmadığım için, okur okumaz, özel bir ilgi duymuştum yazdıklarına. Olabilir. Ama öykülerinin gerçek kişilerden, olaylardan yola çıkıp onları geçmişten bugüne (yazılan öyküye) taşımadaki başarısını günümüz öykücülerinden pek azında görüyoruz.

FERİT EDGÜ

Önce *Caique*'i, daha sonra da *İçeriye Bakan Kim?*'i okuduğumda, "sadece gözleriyle gülebilen" bu çocuğun, benzersiz bir yazar olduğunun da ayırdına varmamam olanaksızdı.

HİLMİ YAVUZ

İçeriye Bakan Kim? ile geçen yıl Sait Faik Armağanı'nı kazandığında, okurlar Türk öykü edebiyatının Sait Faik'e en yaraşan yazarlarından biri ile daha buluşuyor, Sait Faik de sözü sohbeti dinlenir bir yoldaşa kavuştu diye çok sevinmiştim. Meğer o gün, aslında bizler, edebiyatın ve hüznün iflah olmaz tutkunları bir "Mehmet Günsür Armağanı" almışız.

FÜSUN AKATLI

KAPAK RESMİ: EDWARD HOPPER

ISBN 975-07-0690-0

9 789750 706905

<http://www.canyayinlari.com>